

Skal forebygge vold mot babyer

Informasjonsprogrammet «Din fantastiske baby» skal forebygge filleristing av barn. Programmet gir råd til nybakte foreldre om hvordan man takler frustrasjon når barnet gråter.

Hensikten med programmet er å gi gode råd i de første månedene, om gråting, frustrasjon og usikkerhet for om man strekker til som foreldre. Vi har forsøkt å holde en positiv og oppbyggende tone, samtidig som alvoret og farene ved filleristing av babyer gjøres tydelig. Det er mellom 5 og 7 babyer som ristes til døde i Norge hvert år. Like mange blir innlagt på sykehus med store skader som kan gi varige lammelser, blindhet og ulike grader av utviklingsforstyrrelser. Som oftest er ristingen resultat av stor frustrasjon over vedvarende og langvarig gråting.

Tilsvarende informasjonsprogram gjennomføres i mange andre land, blant andre USA, Canada, Tyrkia og Japan. Nedgangen i antall tilfeller av alvorlige skader etter filleristing i disse landene er betydelig og godt dokumentert.

Programmet er basert på kunnskap og erfaringer fra andre land, og i 2008 og i 2010 deltok prosjektleder i Stine Sofies Stiftelse på verdenskonferansen for «Shaken Baby Syndrome», i henholdsvis Canada og i USA. Der deltok

1000 personer fra 20 land for å utveksle erfaringer og for å oppdateres på alt fra medisinsk forskning på skadeomfanget, etterforskning, det juridiske aspektet og ikke minst erfaringer fra forebyggende prosjekter.

Utprøving i Norge

Det ble gjennomført en testperiode med utdeling av førsteutgaven av materialet ved fem norske sykehus i 2009, og vi fikk utelukkende gode tilbakemeldinger både fra fagfolk og foreldre.

Etter pilottesten i 2009 ble prosjektet evaluert og forbedret i samarbeid med Norsk Barnelegeforening. Både brosjyrematerialet og informasjonsfilmen ble teksten til engelsk. I november 2010 ble fødeavdelingene kontaktet, og erfaringene fra testperioden viste at det var nødvendig med en god presentasjon fra prosjektleder på stedet. Slik vil den praktiske delen og fagkunnskapen belyses riktig. Det har også vært veldig fint å kunne svare på spørsmål direkte under disse presentasjonene.

Foto: Privat

■
Av Thor Willy Ruud Hansen
Leder Norsk Barnelegeforening

Foto: Privat

■
Av Richard A. Nordahl
Prosjektleder Stine Sofies Stiftelse

FARLIG GRÅT: Vedvarende gråt fra små barn kan føre til at en omsorgsperson mister besinnelsen og bruker vold mot barnet for å stoppe gråten.

Info til alle

Det er helt naturlig å få med alle helsestasjoner, vi vil derfor sende informasjon og materiell til alle landets ca 800 helsestasjoner i løpet av mars/april 2011. Dette for at man skal være informert og ikke minst kunne svare på spørsmål og etterfylle/minne foreldre og foresatte på informasjonen de fikk før de reiste fra sykehuset. I og med at implementeringen av prosjektet strekker seg over første halvår 2011, vil flere av fødeavdelingene kanskje ikke være informert og i gang med prosjektet over hele landet, selv om alle helsestasjonene har mottatt materialet – dette ser vi ikke som noe problem.

Dette er et svært arbeidskrevende prosjekt. Derfor henvender vi oss til fødeavdelingene etter geografisk beliggenhet. Tidlig i mars var 20 fødeavdelinger besøkt. Målet er å ha vært på alle landets fødeavdelinger innen sommer 2011, og at alle avdelinger forplikter seg til å dele ut informa-

sjonspakkene. Presentasjonen av informasjonsprogrammet har variert fra at vi har møtt mange av de ansatte eller kun leder. Vi er allerede invitert tilbake til flere av fødeavdelingene, for å følge opp prosjektet.

Informasjonsprogrammet inneholder:

- Informasjonspakke med forklaring til helsepersonell i avdelingen.
- Foreldrepakken på norsk og engelsk (brosjyre og DVD) for utdeling.

Vi håper og tror alle fødeenheter i Norge vil være med på dette unike tiltaket for å kunne forebygge vold mot de mest sårbare i samfunnet vårt ved å dele ut foreldrepakken til alle nybakte foreldre på deres sykehus før de reiser hjem med babyen. Dette vil ikke ta mye tid å administrere, og opplegget finansieres av Stine Sofies Stiftelse.

Informasjonsprogrammet for nybakte foreldre er et bidrag i kampen for å forebygge at vergeløse babyer utsettes for alvorlige overgrep av voksne – sammen kan vi redde liv.

- Hvert år får mellom 12 og 15 spedbarn i Norge Shaken Baby Syndrom eller lignende skader.
- Av de som rammes dør 1/3, og 1/3 får varige alvorlige hjerneskader. Hvordan det går med resten er uklart, da disse ikke følges opp for senskader.
- Shaken Baby Syndrom og lignende skader er resultat av kraftig risting.
- Som oftest er ristingen resultat av stor frustrasjon over vedvarende og langvarig gråting.
- Ristingen som fører til de alvorlige hodeskadene begås oftest av en sekundær omsorgsperson, slik som stefar, barnepasser og lignende. Men også den primære omsorgspersonen vil i noen tilfeller være overgriperen.
- Tallene er usikre, og det antas at det reelle antallet er større. Et prosjekt finansiert av Stine Sofies Stiftelse, som startet 1. januar 2009, vil gi mer presise data – da alle barn som kommer inn på Ullevål sykehus og Rikshospitalet skal følges opp av Rettsmedisinsk Institutt.

Nyttig også for helsesøstre

Alle helsesøstre bør sette seg inn i informasjonsprogrammet *Din fantastiske baby*. Av Astrid Grydeland Ersvik, leder LaH NSF

Stine Sofies Stiftelse har sammen med Norsk Barnelegeforening utarbeidet informasjonsmaterieil til foreldre om forebygging av vold mot spedbarn, og spesielt filleristing eller Shaken Baby Syndrome.

Det er utviklet en foreldrepakke som består av brosjyre og DVD «Din fantastiske baby» – og som deles ut til alle foreldre på fødeavdelingen.

Det er også utviklet et informasjonsprogram for helsepersonell, bestående av hefte, bruksguide, plakat og selve foreldrepakken.

Landsgruppen av helsesøstre NSF har hatt foreldrepakken til gjennomsyn i sentralt styre. Vi vurderer at DVD og foreldrehefte gir kortfattet, god og nyttig informasjon til nybakte

foreldre, og kan være et godt hjelpemiddel for helsepersonell i å forebygge vold mot spedbarn.

Skal budskapet få fullt gjennomslag, vil det være vesentlig at tema følges opp også av helsesøster – enten på hjemmesøk eller de første konsultasjonene på helsestasjonen etter fødsel.

Materiellet er ikke vurdert eller anbefalt av nasjonale helsemyndigheter, og det ligger dermed ingen krav til implementering av materiellet i helsestasjonen. Imidlertid vektlegger Forskrift og Veileder at dette er tema vi som helsesøstre skal følge opp i vår kontakt med nybakte familier, og vi har et klart lovkrav om å bidra til å forebygge og avdekke vold og omsorgssvikt mot barn.

KONTAKT

- Prosjektet har egne hjemmesider under www.stinesofiestiftelse.no
- Kontaktperson er Richard A. Nordahl - prosjektleder Stine Sofies Stiftelse. E-post: richard@barnerett.com
- Filmen kan sees på youtube, skriv: «Din Fantastiske Baby»

I så måte vurderer vi dette materialet til å være et nyttig hjelpemiddel, også for helsesøstre.

Vi vil anbefale at helsestasjonen bruker tid på et personalmøte til å se filmen og diskutere hvordan materialet eventuelt kan bidra til at dere på en enda bedre måte kan møte foreldrene på tematikk knyttet til spedbarnsgråt, kolikk og de utfordringer det gir foreldre i å være gode omsorgspersoner.

Det vil uansett være viktig at dere kjenner til materialet som alle foreldre nå vil få utdelt på landets fødeavdelinger.

FORELDREPAKKEN: «Din fantastiske baby» består av en foreldrepakke og en pakke til helsepersonell. Foreldrepakken inneholder brosjyre og dvd, mens pakken for profesjonelle i tillegg inneholder bruksguide og plakat.

